Karl / Hedvig Sofia /
Nordenhielm, Andreas

Karl XII:s dagbok

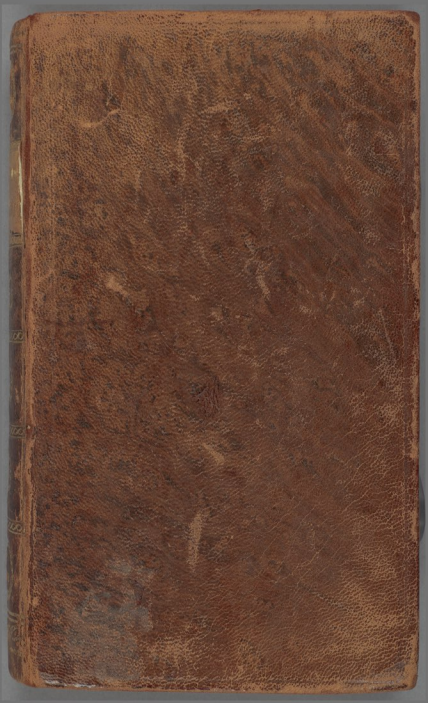

D 761

Tillkomstår 1687-1692
Digitaliserad år 2019

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM.
Handskrifter.
Hist. Sv.
N:o D. 761.

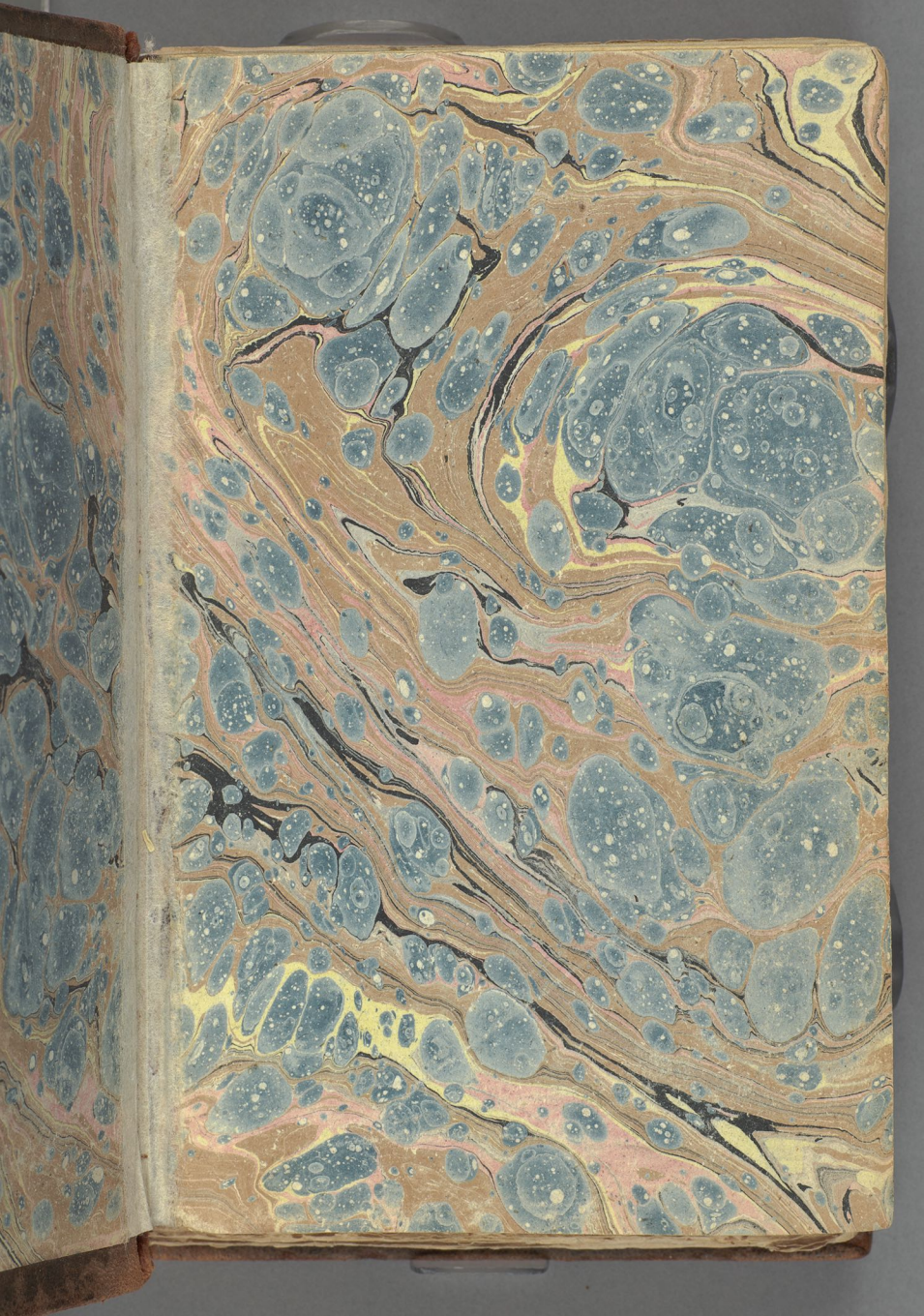

Drottningholms

Kronprinsen
haus informe
anteckungen
Muller om
Hedvig Sof

Drottningholms Bibl. Kat. N° 84. 18 20/8 54.

Kronprinsen Karls (Karl XII:s) och hans informator Nordenhielms anteckningar 1688–92. Bundna nuller om buller.

Hedvig Sofias Skrifprof 1687.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

K
N

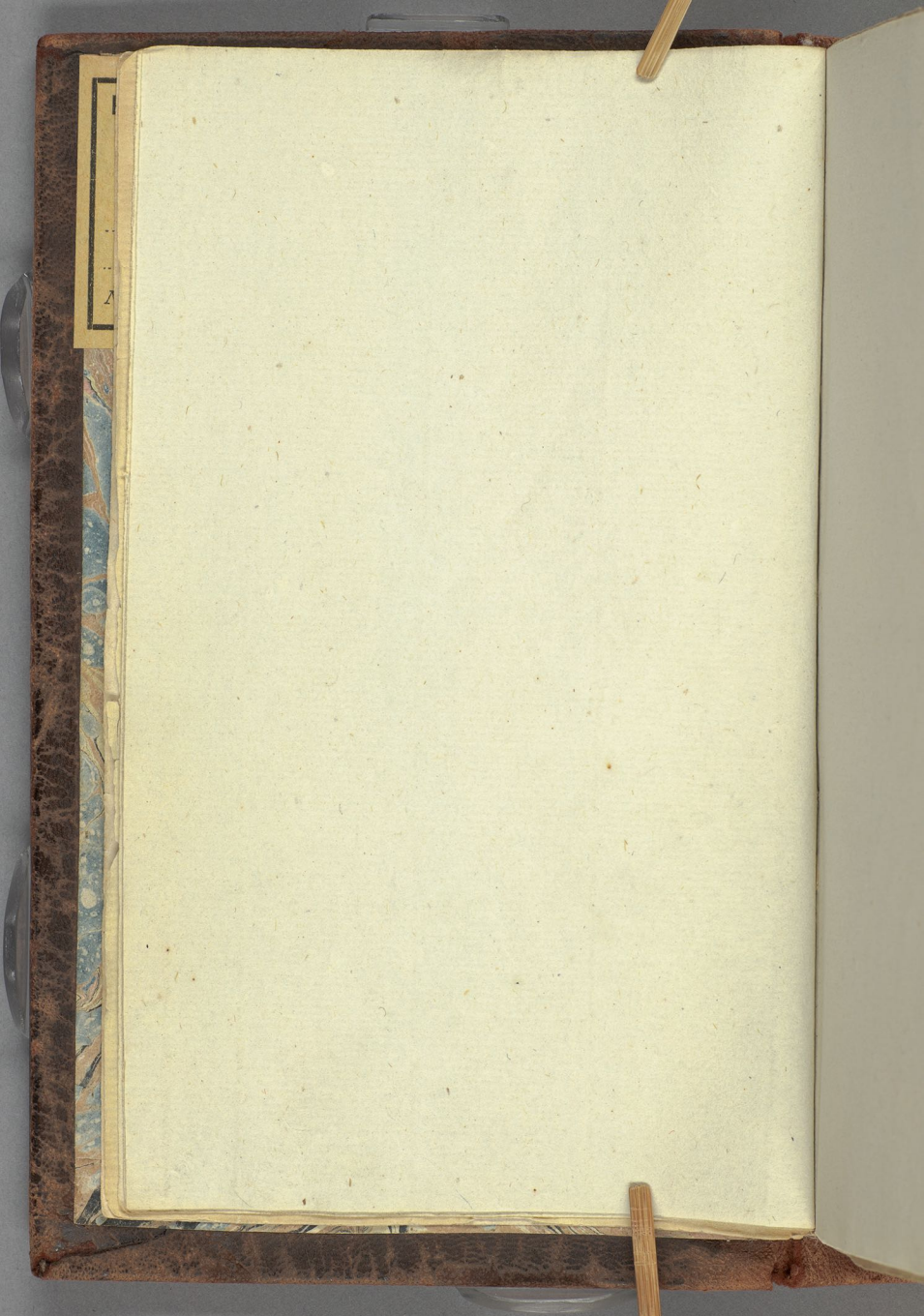

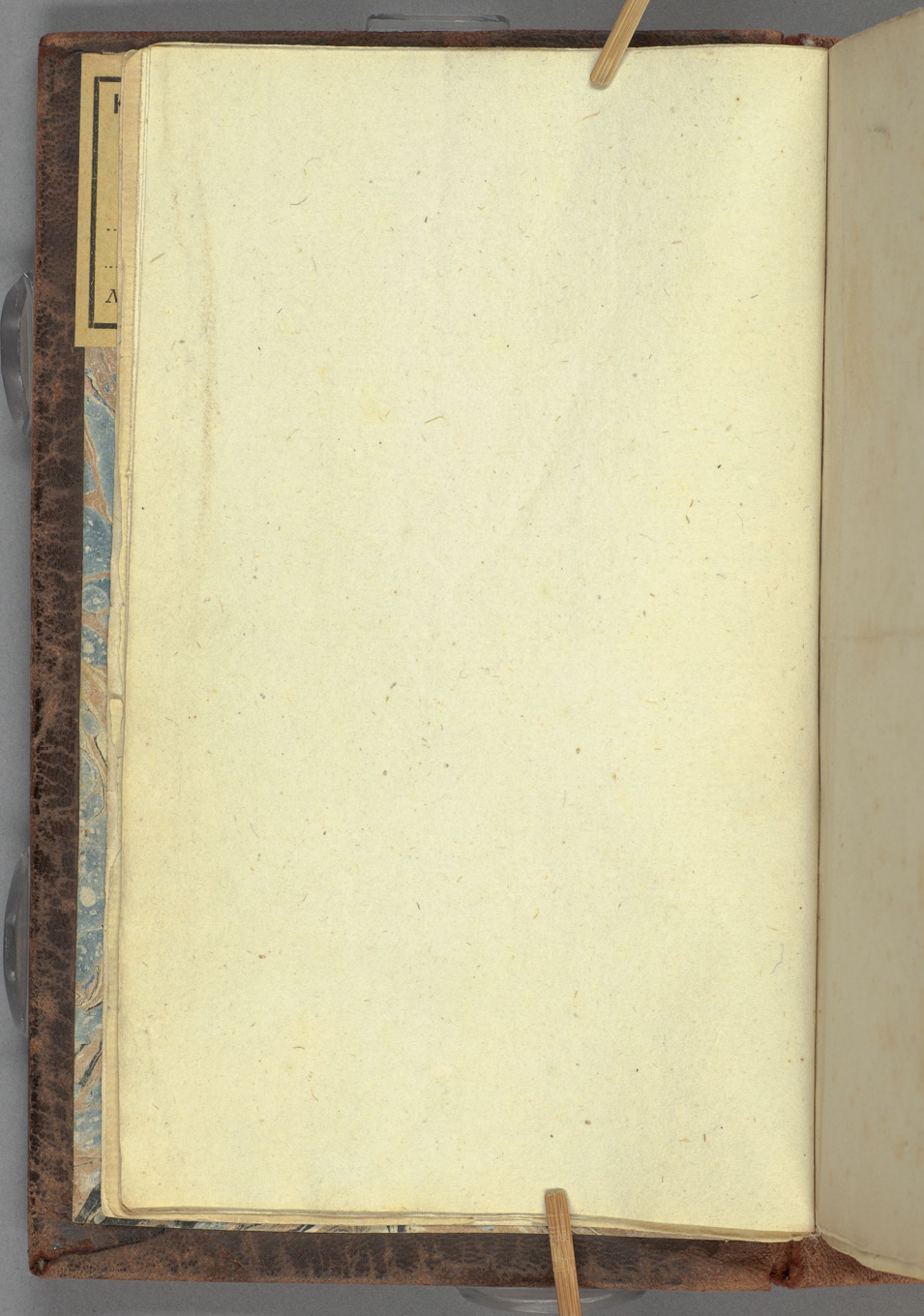

Sta
i den
belen
Skri
ten.

Rätt
Herre
föra
Kopper

Ska wij icke si
i den målade Bi=
belen som i den
Skriwina Bibe=
len.

Rätt gierna skal
Herren få jempn=
föra medt den
Kopparstickade Bi=

belen, hvads som
han i desse dagar
uti den trÿckte
Bibelen läsit haf-
ver. Will han alle
nast så giöre flere
gånger, så lärer han
der af haftue et
godt gagn. Stockh
d. 22. Jan. A°. 1689.

Carolus.

Carolus

Mången som har
iern Tröga på sigh
men är ändoch så
försagder som en
hare

Denne meningen
är wäl uthförds
och måste iagh

bekiänna, at iagh
tireflade nogot de
om, när iagh bad
herren skrifwa dh
samma orden pa
papperet, som han
gaf migh, meehta
wäl mundtligen
till Swers. Stock
d 23. jan. 1689.

Carolus.

Psalm. 145. v. 9.

Herren är allom godt,
och förbarmar sigh öf=
wer all sin wärk.

Si Deus pro No=
bis quis. contra
nos?

4567
3406
2341
32
112
10458

Stoch. d 4 Febr.
A. 1689

Carolus.

567
406
341
32
112
458

h. ℞ 4 Febr.
1689

Carolus,

Oro te, Veni
ad Convivium.

Ago Tibi gratias
maximas.

Responde ut intelligam.

Veniam igitur, quia sic jubes.

Spondeo
tligam.

m igitur
Sic jubes

Legio 6.

Psalm 92. v. 1.

40503
3040
6666
12 1

50221

Carolus.

Stoch. 16. Febr. 1689.

Sät är o

it utan i

inna min

as stål, o

l måste a

ata fast n

alltid

P.

Martii I

oppå

Dät är omöjeli=
git utan iags skal
winna min Hann
nas skål, oes en
karl måste aldrig
gråta fast nöden
wore aldrig så
stor.

d. 1. Martii 1689

Till sicars oppå ett h. Cronhielms
breef.

730.
200.
500.
500.
300
500.
700.
500.
600.
400.
400
400
730

43730.	Ruben 8.
22200.	Simeon.
40500.	Gad.
76500	Juda
64300	Isaschar.
60500.	Sebulon.
52700.	Manasse
32500.	Ephraim.
45600.	Beniamin
64400.	Dan.
53400	Asser.
45400	Naphthali
01730	

Jagd haferer
ester huren ie
ere rätt lyet
tes mich at ie
uit gå rätta t
Swardär
tänst.

Om iegd fing
ward gura
mich bäst beh
re iegd wiß

Hanske de
intet war
tigt. Om d
warit oß n
hade wäl gu

Jagh hafwer länge känckt
efter huru iagh skulle blif=
wa rätt lyckeligh. Nu kyr
kes migh at iagh hafwer fun=
nit på rätta kånsten.

Hwadh är det för en
kånst.

Om iagh finge altidh lef=
wa och giöra efter som
migh bäst behagar, så wo=
re iagh wist lyckeligh.

Ranske det hade
intet warit oß nyt=
tigt. Om det hade
warit oß nyttigt så
hade wäl gud giort det

Ingen weet bättre min
nytta, än som iagh sielff.

Men Gudh weet
bätter ehr nyttigt

Tagh giör iu intet illa om
iagh söker min nytta
och mitt gagn.

Ja, i gör illa.

Det maste bewysas.

Ja, thet will iagh be-
wysa.

Lät migh höra tå.

Therföre at man will Sträfwa emot Gudh.

Nu wäl. Om iagh likwist finge lefwa som iagh wille hwadh skulle thet skada migh.

Tå löper han mi=ster om himmelrij=ket för omaket

Gud beware oss för den Olyckan. Skal iagh då endteligen troo at thet är Gudz förordningh at iagh intet får lefwa och låta som iagh wille.

Ja men, man skal troo thet.

Hvar finner iagh så be=
skedh för migh om thet
som iagh skal lefwa ef=
ter.

I Gudz Ord.

Gudz ord är widlyf=
tigt. Kan Herren wijsa
migh till något wist
rum, eller deel där
utaf!

I Bibelen.

Det är ännu lijka swårt
för migh at weta hwad
iagh skal lefwa efter.
Tör hända at när iagh
öpnar Bibelen till at
leeta där efter, så rå=
kar iagh på Historien om

Cain som slogh [illegible] Chiäl
eller judas som [illegible]
de Christum, eller [illegible]
na som stenades Stepha-
num. Des som [illegible]
af alt detta dåger [illegible]
at lefwa eller [illegible] ef-
ter, wille iagh gifwa
ännu weta hwa det är
för en deel af Guds ord
som iagh skal [illegible] mitt
lefwerne efter.

Guds befalningar

Hwar stå desse Guds
befalningar

I Tijo Guds
bodh

Men iagh hafwer altids

[illegible] at ingen Men-
[illegible] förmår till at
hålla dessa tjo Gudz
[illegible]. Hwads för Råd
[illegible] då Herren till at
[illegible] migh på det iagh
[illegible] rätt blifwa lyckelig
[illegible] och salig.

Media Gudz
om förlåtelsse

Är då Gudz skyldigh någon förlåtelsse åt migh
för min böön skull?

Nej.

Huru skal iagh då få
henne?

Wara af Nåde och
Warmhertigheet.

För hwars skull är Gudt oss
nådig och barmhertigh

För Gudz Sons skul

Hwem är thenne gudz Son,
eller huru heter han.

Jesus Christus

Hwad hafwer han giort för
wår skuld, som är Gudi
så kiärt?

Han har lidit för
oss.

Detta är mycket tröstligt
och wäl swarat. Jagh wille
nu rätta migh efter Herrens
lärdom, och Unnar honom
rätt gerna victorien ofwer
migh i detta måhl.

Stockholm d. 6 Martii 1689.

Psalm.

Bezeze

Sich paze

tina wi

ga will i

nigh f.

Hei

Psalm. 63. v 8.

Herre tu äst min
hielpare, och under
tina wingars skuga
ga will iagh frög da
migh f.

Minsiäl hålter

sigh in till tigh,
tin högra hände up=
pehåller migh.

Respice finem

5678
3245
2433
486
104
382

4	2	8	5
6	3	2	4
9	8	7	6
	5	2	2
21	0	0	7

Carolus.

9 Martii 1689.

Psalm.

Ad Bagarum

ero fore o

vitiga, m

ar ante fi

Domine

Si Deus

vis quis

Si Deus

quis con

Psalm. 93. v. 4.

Wågarne i Hafwet, äro store och fräsa gruf=weliga, men Herren är äntå större i hög=denne.

Si Deus pro Nobis quis contra nos?

Si Deus pro Nobis quis contra nos?

8352 ~~18330~~
6791 ~~12220~~
0110

425
300
1001
202
11
3
21
1224
2

18330

Stoeh. d. 20
Mart. A°. 1689.

Carolus.

Herren nämner mig öf-
werflödigheet till at skrif-
wa om. Antingen will han
skatta henne för godt, eller ond.
för ond.

Där öfwerflödigheet är, där
wanka gode saker öfwernogh,
hurn kan hon få wara een
ond ting?

Man måste: achta
sigh at han intet för-
törnar sin Guds
khermeds.

Det är ingen förtörnelsse
at nyttia det goda som
Guds gifwer oss
Det är wäl sant. Men
man skal ey alt för-
mycket drieka. och

swärma; tij då
kan man snart sijn
da.
Tags håller så före at in
gen menniskia kan pläga
sigh alt förmyckt.
Hwarföre intet?
~~Så langt~~ Alt det som en ~~[illegible]~~ hinner
~~så~~ uth medh, ~~plägninge~~
~~efter~~ sine ~~ytterste~~ krafter
~~det~~ ~~kan~~ ingen ~~säga at det~~ kalla
~~är~~ alt förmyckt.

Kaft han gör efter
sinakrafter, så blif
wer han ändå sink.
Om sinkdomen må Docta-
ren bekymbra sigh, det är
bäst wara lustigh.

Ehen sista sink do=
men så dör han, och
då weet han intet
hwart hans siäl
skal taga wägen.

Man dör likwiss medh
det berömmet, at han
hafwer giort sigh och
androm mycket godt.

Han gifwer intet
åt de fattiga, utan
åt sina dubrör som
kunna betala honom

Der medh fick herren öfver-
handen och den moste gif=
wa taxt som mindre för-
mår. Stoch. d 21 Mart. 1689.

Lat aß
om dat so
[illegible]
Jagt nimm
Herr om
Ivar.
Dat wa
nigar
Latöpma
Herr
[illegible]
nerade
[illegible]

Lät aß Resonera
om dät som Guwe
reuören sade oß.

Jagh minnes icke wäl ~~[illegible]~~
hvar om ~~[illegible]~~ det
war.

Dät war om pän-
ningar till at beta-
la köpmannen med.

Herre ~~mig tycks at om~~
~~wij sitte hår och~~ Kvart Raison-
nerade ~~aldrig så länge~~
~~så wore wij anda icke~~ lärer ~~[illegible]~~
~~mäl, till at der med~~

bringa en Ducat fram
på bordet.

Jo, jo, iagh wett wäll
som
hwar iagh skal få
mina penningar
fram.

~~Så blifwer då detta snä-~~
~~rare Ohraisonnerat än~~
~~som iagh trodde. Men~~
liktrist undrar iagh på
och wille gerna wata
hwar herren har sina
penningar stäendes.

~~Jo~~ Hoos Mamma.

Här då herren några
penningar insatt för

sigh hoos Mamma

Thrÿ men.

Så kan iagh intet sÿ, hu-
ru herren kommer till
at giöra sine förslagh
på penningar hoos Mam=
ma. Tÿ Mamma är
ju herren då intet skÿl=
digh.

Mamma har lofwat
migh.

Der till behöfwes starka wotne
och gode beskedh.

~~Här wid stadnade detta~~
~~exercitium för andre~~
~~infallande hinder skull~~
~~d. 12 Martii~~

Hedevig Sophia

Min systerfar iags till witne.

En syster får intet witne medh sin brodher. Theß utan så tror iagh at Princessan har samma förslagh som herren på penninger hoos, Mamma och wore farligit at låta dhem både witna medh hwar annan.

Men så tagerings Julgana och Stina till witnesbörd.

Ja, i denne saken äro och the bägge alt för partijske den ena på princessans och

den andra på Princens
sida, och altså fahran
för witnesbördet lyka stoor

Så tager iagh då:

Zuligfru Mar=
skalk tillmitt witne.

Detta witnet kan iagh in=
tet ogilla, ty iagh ~~troor~~ trefflar intet
at det ~~[illegible]~~ lärer åt min=
stonne ware så mycket
på Mammas sida som på
Herrens, ~~i det som rätt är~~
men ett witne hinner in
tet till i en så angelegen
saak, som denne är

Mammasaxwfer
iagh medh til witne.

Ach Herre, Herre, hi
kom han ~~så behändigt~~ ~~på detta för~~
~~slaget~~ till, at draga sig
~~så behändigt~~
uthur mina händer.
Denne gången trodde
iagh wist at victorien
skulle blifwa min.
Men som iagh sijr, så
~~blifwer han migh, altid~~
~~emot änden, alt~~
~~förklaker. Vale~~
Wall ändå victorien al-
tid fällia herren ath.

Vale

Stocholm d 26 Martii
1689

Hvad kyckes Herren om
den som altids wille
stå på sin högste rätt
och aldrig något efter=
gifwa.

Ingen ting.

Är då den som wräker
sin rätt bort, bättre än
den som står på sin rätt?
Men man måste intet
alt för mycket wräka
bort sin rätt.

At wara barmhertigh,
det måste wist wara så
mycket, som wräka bort
sin rätt.

Nankan likwist gifwa

bort sin rätt åf den,
som intet betala kan.

Hoos sådant folk har man
aldeles förlorat sin rätt
och synes förthenskne barm
hertigheten ther intet
hafara något rum.

Man kan likafult

skiänckia honom sin
rätt, och intet kräfia
honom.

Rätt och fulkomligen
swarat, ky när man så
gifwer efter sin rätt, som
herren nu sidst förmäler
så är thet wisserligen
een stor barmhertigheet,

emedan den som uthfattigh
är, slipper all fodringh
i ämträl då när han kun-
de på något sätt arbeta
sigh up igen uthur sin
fattigdom. Och altså
behåller Herren ännu
victorien öfwer mig
efter sin gambla trane.

Stocholm
d 30 Martii
1689.

Hwad är bästa rådet för en Sorgbunden Menniskia?

Till at trösta sigh med Guds, det är thet bästa rådet.

Migh kyckes at få gråta sigh wäl mäl, det lijsar een meer.

Hwarföre det.

Ty iagh sijr at alla menniskior som sorgbundne äro, the flÿ först till gråten innan the wända sigh till Guds. Aldrigh giorde the så, om icke gråten föllo them sötast ibland alla tröster.

The wilia intet gerna gråta, utan the måste gråta.

Man beder in dhe sorg-Lundne ofta och mÿ-ket, at the wille wän-da igen medh theras gråt, men the lÿda intet; ther-före måste thet wara the-ras willia, at gråta och söria.

The wilia ändå intet gråta, utan råda intet före at the gråta; Tÿ när

een gångs gråten kom=
mer på, så kan man
intet wända så snart
igen thermeds.

Om gråten gifwer iags
nu gerna efter. Men
iags hafwer i förråds en
annor tröst, som är bättre
och kraftigare än thenfär=
re, Nembligen, Om alle
andre menniskior kunde
blifwa lijka olijckelige med
den som Sorgbunden är,
så wore det för honom en
ganska stor tröst.

Om han skulle wara
nogot glads, så wore thet
en elack Menniskia.

Den som unnar sin Näst-
lijka wilkor medh sigh
sielf, han kan intet kal-
las elak.

Det är wäl wackert
at unna sin Nästa som
sigh sielf, men man
måste intet önska ho-
nom thet som ontär.

Do victas manus

Stoch d. 16 April. 1689

Herre, iagh weet en Man
som endteligen will stieka
sin foot i Elden. Hwadh
skal man giöra med honom

Man skal intet straf=
fa honom, utan låta
honom Bränna sin
foot så mÿeket som
han will.

Ten måste iu afböija
skadan ifrån sin Nä=
sta, när han seer ho=
nom löpa där uti.

Om han ingalun-
da wil låta rätta sig
så kan man wäl lå
ta honom bränna
sin fopt.

Borde man icke hel-
ler taga i honom med
macht, och hålla ho-
nom ther ifrån?
Ty elliest giör han
sigh en obotligh skada

Det står i Guds ord
at ingen tingh bör
skee medsmackt.

Jo, io. Missgerning män
och dårar, sampt sine
fiender får man wäl
taa uti medh macht.
Men till hwilkenthera
hopen will Herren
nu föra thenne man=
nen

Han kommer ibland
the dårar.

Nu wäl. Så får man
då hålla honom ifrån
olyckan, emedan han
weet intet sielf sitt bästa.

Det är så rätt at man
då håller honom.

Nu tyckes åter migh
at man intet bör hå
la honom, utan låta
en sådan enwijs persoo
bränna foten borst, så
blifwer han wijs till
en annan gång.

När han en gångh
bränner af foten,
så kan han intet få
footen igen till at
bättra Sigh x

Wäl swarat. Bättrin
måste aldrigh slutas uth
Herren har wunnit.

Stocholm d 20 April. 1689

Skal det då endtli=
gen blifwa där wid
at wij nu skrifwom
om den saken som
herren sidst nämde,
eller skal iagh wän=
ta på någon annan.

Den som iagh sade
sist.

Nu wäl. Herren
nämbde girugheet.
Det är likwist een
godh saak till at för=
sambla mijeket,

förtära litet, och
aldrig giöra sigh
nagot till kort för
andras skull, ty the
igenom blifwer
man sielf altids
sittiandes i behåld.

Om man giör
på det sättet som
nu sades, så tror
iags at han sielf
lärer hafwa
wärst theraf.

Herren moste in

bestå migs det, at
den som är om
sigs, och mäst sam
bla kan, han sitter
bäst behållen.

Det är wälsant
at den som sāblar
han får mÿ eket,

Men han hafwer
intet gott theraf
tÿ han äter in=
tet theraf.

Det som ätes up, thet
är borto; och thet

som giömmes, thet
blifwer i behålds
är icke förthenskn
bäst, at giömma
sine saker?

Jags svarar.
Här, till så, at på
det sättet måste
man hungra
i hiel, fortry alla
saker äro giorde
till at förtäras.
Må man ickedå en
sam och allena få

sitt förtära, utan at
hafwa den Sorgen
till at mista något
af sitt, för ens annars
skull.

Om han wil intet gif-
wa sin fattiga Nästa
något medh sigh så
kommer Ezuds och
tager honom i luf-
wen så at han har
ingen tingh igen.

den 29 April 1689.

Deuter. 32. 4.

Herrans wärk

äro Ostra[illegible]

1. Paralip. 20: 15. v.

Wår tröst, och lät oß trö=
steliga handla förwårt
Folk och förwår Budz
Städer: Herren giör
hwads honom täckes.

Vincere aut mori.

4137986

27·2001

6895

42

3

4416927

4416927

272001

4144926

Stocholm den 7
Aprilis Anno 1690.

Carolus.

5927
2001
4926

Psal.

Psal. 40: 17.

Frögde sigh och ware
glade alle the som
fråga efter Herren,
och the som lina Salig=
heet älska säje altids
Herren ware högeli=
ga låfwat

Contra vim mor-
tis, non est me-
dicamen in hor-
tis.

Stocholm den 29
Aprilis Anno 169[illegible]

Carolus.

K. Assas Krigzhär
af Juda. 30000
af Ben. 290000

590000

K. af Æthiopi
1000000

~~Om en Menniskia för=~~
~~brÿter sigh emot oß,~~
~~hwadh skole wÿ giöra~~
~~honom för tienst igen.~~

Hwadh skal man säija om
den som en gång har
warit uti faran, och
luppet henne, och löper
intå andre gången tijt
igen.

Han är en fresta=
ter emot Guds.

Det woro intet wackert
at låta skrämma sigh
å snart. Xen braaf
karl må in kunna lugga
mehr än en gång.

4000

56000
800

12000
80

23000
9

10000

9999

88888

x 3

204776

den 2 Maii 1689.

000

000

200

000

80

000

9

000

999

888

76

ай 1.1889.

Si Deus pro
Nobe

Si Deus pro nobis
quis contra Nos?

2. Chronic. 15. 2.

Herren är medh eder, efter ∫ ären medh honom låter han sigh af eder finna. Om ∫ och öfwergifwen honom så öfwergifwer han och eder.

Medio tutissimus ibis.

45000000
8346997
493765
24397
7855
627
88
7

53873736

~~4321~~

~~53873736~~
~~8346997~~
45526739

7654
23 11
22962
15308 x
176042

Stocholm den 3 Maii
Anno 1690.

Carolus.

Pro

Hvor

in Vä

ren Hr

hiertan

brätt är

vr än of

Proverb. 21: 2.

Hwar och eem kÿcker
sin wäg rättan wara,
men Herran allena gör
hiärtan wiß. Ziöra wäl
och rätt är Herranom kiä=
rare än offer.

Nulla salus bello
pacem te poscimus omnes.

Stocholm den 19 Maii
Anno 1690.

Carolus

r Salusti
te pseimu

m 19
690.

arolus

Nulla salus ad
pacem te scimus
nes.

Stockholm d. 19 Juli 1600.

Christus

Heri ego fui cum mea
Matre in Bibliotheca.

Holmiæ die 26 mensis
Maii Anno 1690

Carolus.

Herre, Jagh sijr en hoop, folk
gå och gräftra i diurgår-
den; Hvadh haftra the för
händer.

The arbeta på min Skaub. P.

Hvadh är det för folk, som
förstå sigh på sådane sijslor.

Thet är bönder. P.

Hvarest äro the bönderne
hemma.

uti Sörmenland och
dalerna. P.

Hvem kommer det sigh at
der finnas så kloke bönder
som slijka saker förstå.

ihr weta intet siälf, uta
thrandte wijsa them ad
the skola giöra, ihr wet
bara huru the skola hålla
i spaden, ingetigs kant
mer.

Det faller mig underlig
före at herren förskantza
sigh i diurgården. Är
han då rädder at hiorta
ne, och hararne som de
inne springa, skole öf
werfalla honom. Ihr
äro likwist sielfwe the
räddaste diur.

Jagärike rädder för

Jorlarna utan därfö-
re lygger iagen
Skans at iagh skalsij
huru Skans sijr ut
och at iag må läran
något derigönom.

Drotningeholm den 4
junii 1689.

7 6

342

60

00

3

400

231

765

3428

603

4005

30

400

9231

9234

3428

6010

3
43
80
4
348

754
306
1380
8006
43

13489

Herre
som
Jag
må
den
min
Ca
Jun

Herre, önska sigh en seek
som han nu hälst wille.

Jagh önskar at iagh
må engång hafwa
den lyckan at fölia
min Pappa i fält.

Carlberg den 10
Junii Anno 1689.

Carolus.

~~Hvadh bör en menniskia älsk giöra, när hon tänker på sin födelsedagh?~~

~~[illegible]~~

Antingen bör en menniskia wara gladh, eller och söria öfwer sin födelsedagh.

Manstal wara gladh öf=
wer sin födelsedagh.

Hvij så?

Därföre at Gudh

har warit så nådeligh
at iagh blifwit födder
på den dagen x.

Den som födes, han födes
in till mödo, beswär, olyckor
sinkdomar, och omsider sielf=
we döden; hurn kan man
då wara glads åt sin födelße

Därföre är man glad öf=
wer sin födelßedagh
~~att~~ efter mödan och
beswäret så kommer
~~[illegible]~~ den winner liga
glädien om han gör ~~[illegible]~~

äliä ſt intet.

om i wil fråga
hwar det står, så
står det i Budzord
som aldrig säger
o sanden, den som är intet
föder, han får intet det winer
nerliga lifwet &c.

Buds
t befaller honom,

Aldrigh wardt iagh bättre
lagder neder till marcken
medt mineskiäl, än som
denne gången. Herren
är så hårdhändter at iagh
weet icke rätt wäl, om
iagh wågar migh i kamp
medt honom på denne si=
dan om Onsdagen mehr.
Vale. Carlberg på Her-
rens Födelsse Dagh, åhr
1689.

Hwadd skulle wäl Herren
tyckia om Åsnans deel=
ning, som skiffade rof=
wet i tree lijka delar,
emellan ~~sigh~~, Leijonet,
~~och~~ räfwen, och sigh?

Hongiorde intet,
~~rätt~~

Huru kan Herren detta be=
stå? Ehe som arbetade
woro tree, derföre bor-
de och lönen gå i tree lijka
delar.

~~I~~ men hon skulle tägt i a
at Leijonet
war för mer än
som hon. Derföre
skulle hon gifwa
~~mera å~~

mera åt lijonet
än som sigh siälf x.

Nej, min K. Herre; den
som gifwer sigh till lijke
arbete medh andra, han
får intet tänkia på hög=
heten; utan då går ar=
betet och lönen moot
hwar andra.

Det är wäl sant
at de gå[illegible]
göra så, men de
höga herrar som Lä=
net är, de stå på dero
rätt x.

~~Jagh änskar ätings~~ fälia
~~må engång hafwa~~
~~den [illegible]~~

Rappe ainfält.

Om rätt skal få blifwa
rätt, så giäller intet
anseende till personen

åsnan har intet
gjort thet i Jacht om
som läionet depeso
re borde gu Läi
ionet skåmera
än som åsnan.

~~[illegible]~~

Jagh bekämmer at denne åtskilnad på ar-
betet war ett starckt hugg i bältet
för migh. Doch på det
at herren må likwist treta
hwedh åsnan giordeteil sa-
ken, så giek räfwen och starck
op näten. Leijonet giek
medh spiutet till at
fälla diuret men så war och åsnan
~~giek medh sin~~ starka
röst, som skallade diuret
fram. ~~Som mig~~ och sy-
nes mig at alle deste tre
syslorne woro lijka nödige
och angelägne till en
lijckelig jagt.

Men om [illegible]
intet Läjonet
hade warit så
åsnan
skulle ö stådtsigs
slätt, om i willfrå-
ga hwarföres;
så är derföre at om intet
Läjonet hade
warider
så skulle D. Biörn
rifwit ihiäl åsnan

Det är rätt
~~Jagh mänk~~, at herren
tycker mäst om Leijo=
nets syfla i Jagten som war
till at fora Jagten ay, och nappas medh
biörnen. ~~Det gaer~~
~~iagh gierna efter~~
Men så tycker mig likwist at
åsnan boorde haffwa
fått något litet för sitt omaak,
och intet mista sin
rätt aldeles

Efter hon delte ga=
lit så fick hon
mista altihi oop
Detta giswer iagh och mieth at
det lilla som åsnan hade förtien

så matte hon wäl och förwärka ge-
nom sin oförständiga delning
men hwad tycks herren wäl
der om, at Leyonet ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ och så drogh henne
skinnet af ~~[illegible]~~ så at
hon dogh der wid?

Det hade leyonet
wäl kunnat låta
blifwa ogiort

Heelt wäl swarat, min
skiöne herre, Jagh geer
migh trunnen. Likwist,
när iagh kommer till nä-
gra krafter igen, så lä-
rer iagh wäga ännu en
dust med herren om
Räfwens försichtigheet
i detta måhlet. Vale

Carlberg d 21 junii 1689.

I gåar taaltes wij wid
om ett diur, som foor
illa för det, at det hade
skiftat rofuret emellan
sigh och Leijonet rätt
som en tokot åsna.
I dagh tyckes migh at
Räfuren bör komma un=
der wår domb, och han
iagh annat säja än at
Räfuren som elliest är
slemmer nogh, han del=
te rofuret rätt som en
ärligh man.

Der Åsnan delte rofuret
rätt som en åsna
å frager wäl herren till om
men Räfuren, som en
ärligh man, efter
mitt omdöme

Wer såsom åsnan deel-
te rofwet rätt som en
åsna, så frågar iagh
då Herren till om Räf-
twen deelte det som
en ärligh man?

Jagh håller intet medh rät-
wän.

Hwadh hafwer då Herren
till at säija på Räfwens
deelning?

Dät har iagh till at
säia på räfwän, at
han gaf at Läijon
alt ihoop. det skal
te han intet giöra.

Den ärliga räfwen sågh
medh sitt förståndh en=
dast där på at Leyo=
net förde jagten an
gaf [redacted] ordres, sågh
efter huru näten woro
satte, stälte åsnan där
hon borde stå och på
sidstonne togh spiutet
läggiandes der medh alle
fahran och omaket på
sigh. Och alt derföre
kom in hela rofwet
Leyonet till

Räfwen har än då
giort hogot till saken
och åsnan medh

Räfwen betänckte wijsliger
at för honom och åsnan
så war det alt nogh at
dhe hade den ähran till
at föllia [redacted] medh
på den iagten, och der
före hade dhe ingen deel
i rofwet.

Bar ähran är intet
nogh utan måttwa-
ra re compans.

Den förständige Räfwen
hade här i noga betrach-
tande at han och åsnan
woro i denne iagten
intet annat än Stallpoik
och är intet maneer at

herren som iegar deler
rofvet medh sådane
personer

Men Läyonethar
slagit sigh i sälskap
medh räfvenar
åsnan och giort afsked
om rowet.

Så, så, min k. herre. Han
kommer nu stam medh ord
och afskedh dhem emel=
lan. Detta skiälet
binder migh om både
armarne alt för dikt.

Men så må iagh doch på
den arme Räfwens wäg
ner få erhålla detta
ena, at han medh en
försiechtigh höfligheet
wille heller lemna till
Leijonetz behag at gif=
wa sigh något än
som döma sigh sielf
något till..

Min goda Rafwe giorde
icke så mycket for Lei=
ionet som för et sken
om han hade giort
så mycket for Läionet
som för sken skul, så
hade hält warit got

~~Hvad skulle väl herren~~
~~Lyckia om åsnans deel=~~
~~ning som skiftade raf=~~
~~tet i tree lijka delar~~
~~emellan Leijonet Räf=~~
~~ren och sigd?~~

Min K. herre den
fromme räfwen
giorde nogh för Leijo=
net skull, när han
~~[illegible]~~
dömde hela roftet
till Leijonet. Ej det
öfrige sågh han på
sin egen sälerhet.
och war det ingen
obilligh tingh.

räf wan borde döma
som han wiste saken wara
till och intet för rädd=
hågaskuld.

om han hade döt så hade
han dödt medh it got
sam wet p.

Carlberg d 23 Junii
1689

Herren läser altidh i sine
Löner, och beder Gudh
ibland annat, at han wille
lära honom förstå hwadh
godt och ondt är. Mygh
tyckes at det onda behöf=
wer man icke till at
bedia om.

Therföre beder man
Gudh at man må förstå
hwad ondt är, ty om man
intet thet förstår så kan
man så snart giöra thet onda
om thet goda, och wert en=
doch intet ther haf
Gudh är in then som thet

onda hatar, och therföre
må wij intet tänkia
at han oss, hwads ondt a
lära wil!

Guds lärer oss intet ondt;
utan han wijsar oss bara
andras exempel onda och goda
och wijser oss huru the haf-
wa farit, oss till underret
telsse, therföre kan man intet
säija at han har lärt oss thet ondt
är.

Rätt wäl. Tags förnimmer
at Herren wille at Guds
the ondas upsåth för honom

uppenbara skal, och lära
honom för thet onda at
achta sigh. Men hwad
är då thet, som Herren
kallar ondt och godt?

Thet onda är thet at man
giör Gudh emot och Men-
niskor, men thet goda är
thet at man giör Gudh
till behags, och Nästa, så
at han kan intet giöra an-
nat: än berömma honom.

Hwar finner man besked
om alt sådant? och

hwar uti består det
goda som här talas om

Besked finner man i
Gudz ord, och thet go=
da består ther uti at föl=
ia Gudz Lags thet mä=
sta man kan, och hålla af
sin nästa som sigh sielf,
och hielpa honom i alla
nöd thet mästa man för=
mår.

Kunde icke wara nogh
at troo på Christum, och
ther medh slippa alle

deße gode wärken och
geringarne som Lagen
fodrar och herren på=
står så hårdt.

Men thet är bäst at achta
them alla båda tillijka, och
intet allenast utwertes
utan och inwertes.

Alt nogh. Tagh förstår
nu at Troon måste in=
tet wara utan sin frucht,
ty elliest är hon dödh,
och nyttiar oß tiee intet.
Taekar och sidst för godh
Underwijsningh.

Datum Stocholm
den 10 junii
1690.

Stocholm
junii
0.

Dim
Ja
si d
strand
an
Ji
vol
ou
ön
ön
vol

Om Herren nu skulle wilia
~~[illegible]~~ lasta någon tingh
så förundrar migh
hwads det skulle blij för
en saak.

Jag kijcker at thet kal
wara det fullaste
~~[illegible]~~ en karl annat sägen
än som han menar
~~[illegible]~~ öller om han lot
war något ots intet
~~[illegible]~~ hållerp.

~~Trajanus non minis, sed~~
~~clementia et~~

Trajanus vicit Germa=
nos non minis aut
bello, sed clementia
et humanitate.

Hadrianus ob amorem patriæ inter optimos principes est relatus

---

Trajanus vicit Germanos non minis aut bello sed clementiâ et humanitate.

Antoninus Pius ab omnibus plurimum laudatus est, numquā tamen satis.

Antoni ℞

xxxxxxxxxiiiii

Pertinax:

Fuga utilis quidem, minime tamen honesta vel Imperatore digna

Hvad tyckes Herren om
det rådet som Pertinax
togh sigh före då han hopp
uth emot dhe vproriske
Soldaterne Kreet emot alles
[illegible] och [illegible], och sigh
~~[illegible] till fördenn [illegible] bättre [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~?

Jagh tycker gan=
ska intet ther om
förty han hade kun=
nat [illegible] at sitt Lyf
så hade det kunnat
kommit snart
till förlikningen.

Sådana oprovisk mån ~~karar~~ moste man
intet förlijbas, utan hantera
dhem hårdt och straffa.

Det går intet
sa han förtij
at theo äro monga och
kr ijsarenär
man en. nogh
kan na dhe rå da med ho
nom. om i will fåijo
at bårgmästerne och råd
höl 4 med honan
sa bårmästerna
ra hade intet
den mackten som
kneckterna hade

fördes, om i will
fråga hwarföre
~~intet~~ at bonden så myckit
ha haft intet som
soldaterne hafwa det
kommit ~~[illegible]~~ i stat
at the sielfwa kräng=
sammeliga ifrån opta hwat
alt fört bragt i ställe
hwalk.

Efter så monga och wich=
tiga skiäl som här ~~[illegible]~~
alt på en gång äro kompne
mig öfwer hufwudet
så är will kiäse nåd at
ingen stunder mig ifrån
fiettel. ~~[illegible]~~ om herret

begynner saledes [illegible]
[illegible]
blisser intet godt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Calberg
d. 4 Julii
1689

Törs Herren wäl swara
mig på en fråga.

Om iagh kan så wäl iagh
swara der uppå.

Jagh frågar om det är wäl
giort, at sittia här och ta-
la om dhe gamble keysare
i werlden, och uthmärkia
deres fee, där som några
werit ~~[illegible]~~ funden

Det är wäl giort at de
äfter kommande skal ta-
ga ärt sämpäl at de skulle
Exempel

Kunna hålla de onda
äfwen som en åt war-
ning

och de fromma äfven
som etträtt snöråt de
äfterkommande,
om i will fråga
hwarföre dät i på
dät at man må lägias
med heder och ob eröm
nederigrafwen.

Migh tyckes likwist, at
dhedöda må man lembna
oförtalade, och i medler
tidh rätta sitt lefwerne
efter Lagh, ordningar
och gode förmaningar.

Det är wäl sant

at det woro bättre
om fålket wille göra
så: män fålket är så elaka
at de intet giöra utan de få
ack sämpäl.

Heelt wäl swarat. Men
om iagh rådde, så skulle
dhe fara illa, som hafwa
skrifwit Keysarnas odyg=
der så flitigt och noga op.

Hwn kan man äa ut
skriben ter? om i will
fråga hwar för intet

så ~~[illegible]~~ sigh Exempel ärk spål på

Nero, han tog och så sigh före at utrota skribenter, men sij dhe äro ännu i denna dags till.

~~Herr, till dåger dhe exemplet, än ick lagen och förr [illegible] alt [illegible]~~

Jagh förundrar migh, huru dhe toordes skrifter så rundt uth.

De skrefwo äfter
kejsarens död
då kunne intet
kejsaren straffa
dem x.

~~x Exempel~~
~~Exempel~~
Her mich leiner
Herren fur sack
Nun han leiner
äntes mehr om han
vill betänker sinigen

efterste ordh, som vejs
hanom at ehuruwäl
alla säja en mechtigh
herre till wäl wer-
den han lefwer, så
kommer l. kierst fritt
spruk uth sedan han
är dödh och förthenskul
bäst till at förhålla
sigh så at ingen med
rätta säja kan annat
än det som godt och
berömligit är
Skulle någon finnas
som af oförstandh el-
ler af wundh säger
illa om dhen som bätter
förtienst hafwer,

så finnes altidh nu
gon der emot som
en sådan förlägger,
allenast han för en
godt grund i den
dödes dygder tree
at stå uppå, det
ingh om herre och
wisserlige förhoppes,
och ängker hwem
mycken nåd och
wälsignelse tell
Carlberg den 16 julii
1689.

~~Iddio vi dia buon giorno.~~

Antingen är det bättre at wara plenus consilii, eller plenus pecuniæ.

Jags hålber plenus cōsilii wara bättre, än som plenus pecuniæ.

Behagar Herren tiæ at o tråga en dust med mig hor om, och infinna sig på fältet i nästkommande lö-dagar, så gifwer mig i sin handt och un-derskrifft der på.

Tåpp

Carolus

Noordenhielm

datum Carlberg
den 24 Julii 1690

Printz Carl monde här
om dagen tyckia så
myckt om Mardonio
den Persiske Generalen
at han fick beta Ple=
nus Consilii. ~~Den~~ Carmina gån=
gen tycktes migh, at
om ~~han~~ Mardonius hade warit
Plenus pecuniæ, så ha=
de han wißerligen
stådt sigh bättre. Nu
hoppas Jagh likwiß at
Printz Carl hafwer be=
sinnat sigh, och kom=
mer godtwilligen på
min sijda.

Jags är ännu beständig
at iags håller plenus
Consilii vara bättre
änsom plenus pecuniae

Ett godt Råd, oansedt det
heeter godt, så är det
likwiss en mächta sieg
och lamm saak, ty man
är äntå aldrig säker
thor om, at ~~ett~~ hans godt Råd
kommer till een godt
ändskap. Men Pecunia

är en stark king i
werlden, ty den som
hafwer fullt op där
utaf, han uträttar ge=
nast alt hwadh honom
lyster, om han elliest
will wåga något.

Then så som är plenus
pecuniæ, ~~är~~ och intet ple=
nus Consilii, så kör
han så läggia an sina
penningar, ~~så~~ at han är

aldrig till swars med

Det kommer mig
lijkawist före som
een alt för stilla och
saechtmodigh saak, till
at sittia in om wäg=
giarne och wiska
gode råd fram
men till at hafwa
penninger, och bruka

Them

them, det gifwer
stort anseende i werl-
den. Een rijk man
wördes af alt fol=
ket; hwar emoot
En godt rådgifware
är esomoftast litet
eller alzintet bekant.

Det är wälsant at det
sijr så slätt ut till at sittia inom
wäggarna med råd; men
när det kommer till ändan,
så har han giort bäst, så
och then får skam som prun-

tade medh sina peningar
Altså är thet första bättre

Men ett godt rådh
har så monge mot-
ståndare till at bry-
tas medh, Nemligen
Andras onde rådh,
elake uttydningar,
afarund, och förachtt.
Pecunia är en lyc-
telig ting; henne
förachtar ingen,
Ingen klagar eller
förtryter något på

henne. Derföre är
det in bättre at
hafwa beskaffa med
pecunia, än som
med det förtrete=
lige consilio.

Men När han brÿ=
ter sig igönom sådana ~~[illegible]~~
här swår heter, och när han
har gått ut ther med, så
har han störreberöm än
then andra. och som H.
Nordenhilm sagt at

Ihr lärr läggia lijte ther
uppå så är thet wäl sant
men när the haf we litet
fått spelat, så blifwer
theras saak uplijst. Då har
han ~~ålder~~ igen een ärlig karl
och kanskee ärligare karl
än som den, som har slaget
sig på peningar.

Tagh förer då herren
till sinnes det gam=
ble ordspråket; at pen-
ningelöös är altid
rådlöös. Men tiert
om är det intet så
ty omskiönt ett godt

råd skulle fela, alle-
nast penningar äro
fullt op i pungen
så begår man sigh
änta wäl. Derfö-
re sijr Herren at
törste maechten lig-
ger på Pecunia.
Hon bör gå för uth
the goda råden kun-
na komma efter,
så mycket som the
hinna medh. Man
ar altid i godt be-
håld medh Pecunia:
men utan penningar
så liggia gode råd öde.

detta hafwen i hafff öer
fast i nu brukа andra
ord kher till.

Kiäre herre, detta mu
ste iags tillstå. Men
Mardonius wardt in
en olyckelig man, ty
han kappade slaget
och föll omsider
sielff i Striden.
Hade icke då warit
bättre för honom
at sittia hemma ple-
nus pecuniæ, slefre
wäl, och hålla sigh braap
i synnerheet efter

såsom detta lefwernet
wer mycket i brunk
hemma uti hans
fädernesland.

Det ~~at~~ kan intett giöra
till saken at een ärlig karl
är olyckig, och der han föll der
föll han med heder.

Tagh finner Prinz
Carls skiääl meeh=
ta goda, och lemb=
nar honom gerna
victorien; allenast

betingar iagh mig
den frijheeten at
som Printz Carl
bliftwer wijdh sin
mening, så må
och iagh bliftwa
widh min mening
emedan hon faller
migh så wäl i sin
net, at iagh intet
kan slappa henne.

Jags hafwer öfwertygat
eder at Consilium är

bättre änsom pecunia.
derföre om i intet will
rätta ed er der efter så må
skälf löppa i faran
Min kiäre herre, Et sådant
tillstånd är iagh intet
nöjder med. Jagh wäll
gierna hofwa hofft herrens
fullkomlige approbation
der på. Men som iagh
ser, så wankar här
intet skonsmåhl för
den som trumen är.
Derföre iagh gierna
förstår mich till dessa
tiu orden, som jäng wäl
fordom wärt bin kade,

~~[illegible]~~

[illegible] Ihrem sohn [illegible]
behaltet: Palmam
porrigo.

Carlberg d. 29 julii
A. 1690.

Scopus Vitæ Christus.

Hwadh är Scopus?
Det är ett mål, som man
skiuter äfter.
Hwadh är vita?
Det är ett Lijf, som giör
Menniskian lefwandes.
Kunne wij då skiuta till
måls medh wårt lijf?

det är wäl sant at wij

kunna intet skiuta til

~~[illegible]~~ detta målet utan dop

och Christendom.

Detta är, mycket wäl sagt, men

huru skiuter man då?

De skiuta med Troma på

Christum.

Heelt wäl. Ty utan troom

och ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ skiuta wij meds wårt

lefwerne och geringar

alt wilsse. Men hwads

winner man när man

drabbar detta målet

Christum?

D D D

D

han winner ~~twinner~~ thet

liga lifvet, och den som

skiuter miste, han ~~then~~ får

riga fördömälsen..

~~Dessa äro store och mycket~~
~~angelägne prysar. Gud~~
~~bevare oss wäl för then~~
~~senare; Men till at~~
~~winna den förre, så~~
~~skulle iagh gierna wreta~~
hwads för sijfte och korn
man skall ställa skiutnin-
gen efter. på det man må kunna
winna den goda och
stora prysen.
sijfftet är Gudf ord

Nu finner iegh mig
rätt wäl i Seken, och
Herrnbäär Herren
gratias maximas.

Carlbergh den 8 Aug.
1689.

bc

Vansedt det rägnar
i dags för middagen
så häppas iags likwist
~~at~~ mägs ~~skola~~ komma
~~ut~~ till skog och få
skiuta een hiort
efter middagen.

Et si pluit hodie
Ante meridiem, spe=
ro tamen me ventu=
rum esse in silvam et
percussurum cer=

vum post meridiem

Carolus. P.

Holmiæ. d10
m. Augusti
A°. 1691.

8 0 0
1
7 0 5 9 8 0
8 7 6 6 6
7 0 0 8 7 0
8 7 8
4 8
3

(8 0 5 $\frac{800}{876}$

800
3 2
25 600

1
8 0 9
2 5 6 8 6
0 0
1 8 7 6 6
7 5 2 4
7 8 7
8 8

(2 9 $\frac{196}{876}$

809087
7090
7281783
5663609
5736642683

Carolus.

Stoch. d. 10
Augusti
A 1691

Ren försichtig feltherre
eser heller in uti sin
fiendes land, och förer
kriget medh sigh tijt
in som han blifwer
lemma, och wäntar
fienden till sigh

Prudens Imperator
proficiscitur libentius
in sui hostis terram,
ferens bellum secum
eo, quam manet domi,

et exspectat hostem
ad se.

78653
6879

707877
550571
629224
471918

541053987

Holm. d. 19 Carolus.
m. Aug. A. 1691

spectat tro

78653
6879

707877
56571
9224
918

053987

Cavo

d.19

ug. A. 1691

incepit haereditarius Sueciae.

Store saker pläga
odra mÿcket beseär
ed stor macht ütj
egÿnnelßen. Men
Pelopidas uthrättade
n stor saak medh
inga macht.

Magnæ res solent po=
stulare multum labo=
rem et magnas opes
in initio. Pelopidas
autem gessit magnā

rem cum parvis o
pibus.

Carolus P.

Holmiæ die duodecimo
mensis Augusti, Anno
millesimo sexcentesimo
nonagesimo primo.

6 6
4 5 2 8
2 6 3 4 5 6
7 8 9 9
1 3 7 8 5 3
3 7 8 8
9 4 2
5 7
5

(257 683/789

683
32
1366
2049
21856

6 5 5
6 6 7 3
2 1 8 5 6
7 8 9 9
1 3 7 8 3
5 7 8
5 2

(27 553/789

På detta sättet som idags
igåår, och i förgårs ach-
tat är, så ändas snart
icke allenast Pelopidæ lef-
werne utan och the an-
dre kräffelige mäns
lefwerne, som af Corn.
Nep. beskrefne äro.

Hoc modo qui hoc
heri et perendie servat,
finietur cito non solu
Pelopidæ vita sed et
reliquorum excellentium

Virorum vitæ quæ a
Cornelio nepote sunt
descriptæ.

Holm. d. 12
m. Augsti
A. 1691

Carolus. P.

ita eventurum esse
spero.
Noordenh.m

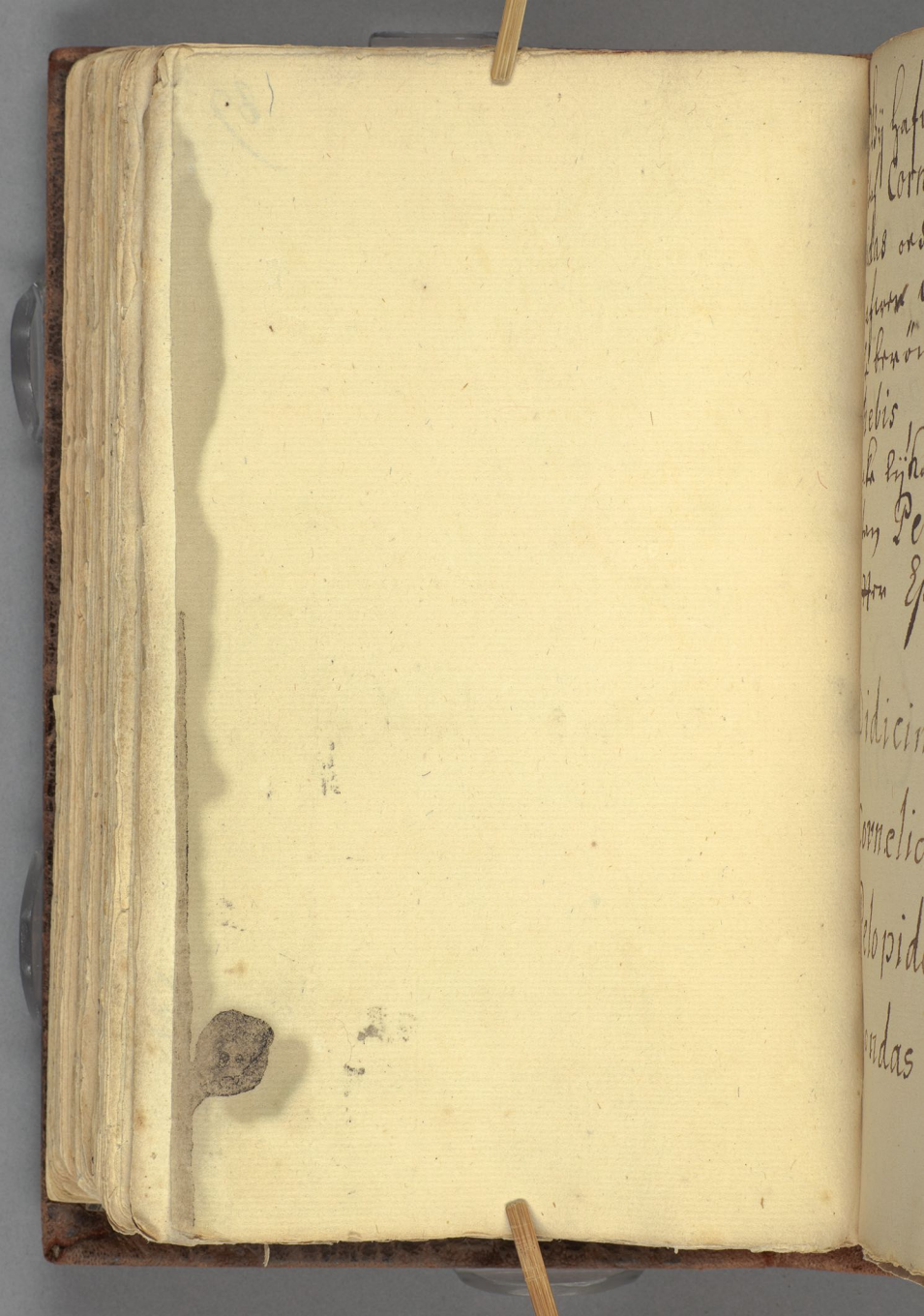

Wij hafwom idag lärdt
utaf Corn. Nep. at Pelo=
pidas ors Epaminondas
hafwer warit tiwenne
dhe berömligeste män uti
Thebis, dors likwist
ieke lijka store män
utan Pelopidas näst
efter Epaminondam.

Didicimus hodie ex
Cornelio Nepote quod
Pelopidas et Epami=
nondas fuerunt duo

laudatissimi viri Th
bis, tamen non æquale
viri sed Pelopidas se=
cundus ab Epaminonda

Holm. d. 15
m. Augusti
A° 1691.

Carol.

95689
6543
287067
382756
478445
574134
626093127

Car. P.

Den tapper man moste
offta brytas medh moot=
gång. wår Pelop. för=
foor det samma, när
han dreefs ut i Landz=
flyechtigheet utaf sine
medborgares uproriske
hoop, hvilken hade gif
mit Thebaniske slottet
i dhe Lacedæmoniers händer

Vir fortis debet sæpe
conflictaricum ad=
versa fortuna. no=
ster Pelopidas exper=

tus est idem cum
Expulsus esset in exilium
a suorum civium factione qui
dederat arcem Thebanam in Lacedæmoniorum manus.

Holmiæ d. 13 Carolus
m. Augusti
A° 1691

Det är offta händt, at
Store män hafwe trätt
om regementet. och
när sådane tankar hoos
them infalla, så giöller
hwarken skyldskap eller
wänskap meer.

Factum est sæpe, ut
magni viri contenderint
de regno.

Huru skal Jagh bära mig
åt med een min O=
trän, som migh för=
törnat hafwer.

Tålat.

Der igenom blifwer
min Oträn wärre
och högmodigare än
som förr.

Gudh finner wäl honom.

Men i medler tidh lijder
jagh: och är det orätt
at han som illa giör, skal
glädias och then oskyldige
söria.

Oestrimera får han b
dröfwelße.

Det står mig intet an at
tola orätt: Ty folket
dömer så slätt om ett
slijkt Tolamods.

Sår far han ~~fa~~ straf
meds

Den giör in intet illa
som förswarar sigh

Ihlan för förer sig då på
honom

Det är den andra som
förförer sigh på migh.

Kanskeei hafwen förtör
nat hwar annan.

Det är så een saak at kän
kia på, som herren nu
förer mig till sinnes.
Jagh och min Owän
kåre, antå aldrig kun-
na förlijkas ther om
sinnen wij slåß förhandt.

Ollen på sidstonne then som
rät har, han kommer på skam.

Öf werheten straffar sådant.

Kiäre herre, sägh mig
då hurn iagh skal få
rätt på min wederpart.

Öf werheten dömmer them
emellan.

Herre, det går alt för
långt omkring. Jagh

hinner intet at bÿ da
så länge.

Dett skadar intet. then som
har rätt han får rätt

Om iags går till doma
ren, så läre alle frikke
Bußar säja at Jags
är rädder.

Man skal intet aefta så=
dana som så döma, Men the
andra på sidstone så får
han berom

Stocholm. 13. Oct. 1688

SSti Ungdomen in=
smÿga sigh gerna
Laster hoos oß;
men den är lÿcke=
lig, som sigh bät=
trar, och sin för=
närfwede skam
medh tienlige dÿg=
der utplånar

In adolescentia prorepunt
Facile vitia ad nos; Sed
s felix est, qui emendat se,
et promeritam contumeliam
decentibus virtutibus ex=
tingvit.

5 3
10 2 9
2 8 0 6 5
5 4 4 4
2 7 0 5 6
5 8
4

C 519 $\frac{39}{54}$

Carolus P.

Holmiae. d. 29.

Octob. A. 1691.

C519 $\frac{39}{54}$

Carolus

.29.

Justinus gifwer till
kienna hurulades
Philippus sin Bro=
ders Sons för myn=
dare lät sigh af Un
dersåtherne öfwerta
ka och nödga till at
antaga rijket, och
aldeles skillia den
omyndige Broder
Sonen thor ifrån,
endels therföre at
Riksens fiender wöro
mu ganska mange,
och fahran alt för
stoor till at lefwa
uthan een wiss och

fullmyndigh Konung
Sedan wore det och
oarist huru den un-
ge pilten wille arta
sigh, men om Phi-
lippi förstånd och
manlighest wore all
wäl försäkrade
Ulsse Justini skiähl
oachtade, hofwer herren
sigh understådt at
ogilla Philippi till
trädande till rykt:
Och hofwer iagh hört
honom nogh tala ther-
om; Jagh skulle gerna
sij huru han skriftelo-
gen sin mening utföre

Hiilka ordiags haf=
wer sakt tem wil
iags och förswara
Nemligen at Philip=
pus intet hade iordt
rätt i thet at han blef
Konungs i sin broder sons
stelle Ty till thet första
fast än H Nordehielm
lare säga honom wara
twungen ther till utaf
folket och thm uti så far=
ligit krigs intet kunde

wänta så länge at han
skulle blifwa stor. Vor
lik wäl haf wer han sku
lat om han haf wer wel
giort rät fagit sig Re
mentet före med allall
alwar lika så som han w
re konung alt intildes b
we stor och så öfwer
adt warda honom Rike
sedean han hade lard
honom nå got godt och int
hade fålkt thet radda få
ket som inente honom
intet willa hielpa ut

the låfde honom blifwa
en stadige warande Re=
gent om han thette hade
giordt så hade han intet
alenast giordt rät utan=
ch så fåt stort berom ther
före. ~~[illegible]~~ Till ~~[illegible]~~ wett lag
nyn wäl at H. Nordenhielm
lärer säja honom ingen=
ting hafwa ther före
Men om han hafwer we=
at giort rät så hafwer han
kolat aldeles giort rät
ch intet set på Profiten
å hafwer han haft dubbel
hra ter före.

Det Macedoniske Ri=
ketz hela wälfärd be=
rodde ju wid denne
tiden på en menligh
och wälförfaren regent
Och så wida Riksens
wälfärd bör gå för al
så kunde Macedonier
ne icke binda sigh wi
den omyndige, och
låta hielpen som Phi-
lippus skaffa kunde,
gå sigh förbij.

Thetta haf wer iggh
förklarat migh på för

Lamligen at han hafwer
Kola giort ret som en förmyn-
are utan till at trängia
then andra utur riket

Undersåterne förstodo
denne Saken annor-
ledes och fast bättre,
wäl wetandes at
Philippus såsom en
Konung, skulle drif-
wa sin sack fast lyc-
keligare, än som alliest.
Ty wid en godh Konung per-
son, binder gudh ge-
menligen största lycken
och framgången, then

som intet så gierna
föllier en förmyn-
dare eller någon
annen åth.

Thetta är lätt at swa-
ra uppå Tyfåst an=
sosom Philippus färtå-
de så färktade han änd
intet utan Perdicce
Son för hwilken alt
skulle giöras. Hwilke
Guds wißerligen haf
wer gifwit lyeka
till bå för thet lilla

Krönta huf wudet s och
Philippuses rät sinnig=
heets skull.

När man elliest intet
finner sigh uti om-
dömet om en sack an=
tingen honskal vnd
eller godh, så pläger
man see på hennes
utgång. Nu wår
fulle utgången på
Philippi rijke så
härlig och godh, i det
at Macedoniske Rijket
opsteg genom honom till
en Monarchie, så

at ingen må annat
kunna tänka än at
alt Philippi förete-
gande mogte hafwa
warit godt.

Bud tillstädier wäl
stundom een orätwis
sak framgång doeklik-
wäl warar thet inte
länge såsom här skedde
at thet förföl strax
uti Alexandritid. och
Philippus sielf fick
een olyckligs utgång.

d. 3. Novemb.
1692

C
or S
at
ini
Br
Bo
Viv
tis

Sändt titt tiu's
ord tiur sanning
at leda migh ord förra
migh till titt hälga
Berg, ord till tina
Bonng.

Vive memor mor
tis.

Vive memor
mortis.

Stocholm d. 11
Decembris Ann
1689
Carolus.

memor
is.
holm
nbris
689
Carolu

Ob
inge
Sin
Ho
Hatr

gorn
Stra
Gan
Por
Gou
vp

Sto
Ao.

Wandra troliga
medh: ett rättsinnigt
hierta. Ty herren
låter them redli=
gom wal gå och be=
skermer the fromme
han bewarar the
som ratt giöra och
hatta allan falskan
wägh &c.

Stocholm. den 16 Dec.
Ao. 1689.

Carolus.

Ad vindictam
tardus, ad ben
ficentiam velo

vindic
dus, ad
tramv

In n

Ann

den

was

gän

ſer

ut

det

ſed

ma

In nomine Do=
mini.

Anno 1690
den 20 Februarii
war iags första
gången ute till at
see huru ett skep
ut skiöts af lan=
det till siös. Des
sedan blef sam=
ma. Skep kal=

lat Princeps Ca-
rolus. Detta wa-
ett kiopmans Skep
doch meds 30 stÿr-
keglüggar, så at
man kan brukat
till at färsta i siö-
ther med. Skep-
pet lopp af på the
hollendske maniere
utan släda, mÿ-
ket iämpt, och war

120 fot långt ofwer
Stäfwen. Samma
gång låg ther in wids
en båat infrusen
uti ÿsen och mÿrket
Volk instigit ther uthi
lär skeppet kom i wat=
net hoof thet så stora.
och skarka bölliärkring
om sigh så at ÿsen brast
all i stÿrken sönder,
båten flög på sÿdan,
och en olÿcka så när

hade skee måst. I me-
dlertids ropade alle båts
män som i Skeppet
stodo, Vivat Prins Carl
Vivat Prins Carl. I mit
föllie war min Cousin
Prins Friderich, min
Gouverneur, een min
Kammarherre, och the
hoos mycket folk som
sågo ther uppåx.

Hertig af Holsten-Gottorp.
† 1702. gift med Hedvig Sophia

den 27 Febr. war
min Mamma så nå
dig at efterfråga hu-
ru iags hade Studerat
hwilket mär thet be-
fans wara. wäl skedt
fick: iags lof till: at
resa. meds min K.
Mamma uth till
Carlberg. Ther å-
to. wij middagmål-
tid, sedan pröfwa-

de. wij wåra hästa
och ärnade oss up till
Pomerantzhuset, ke
emedan gågerne i trä-
gården woro altförwat
blef den wägen tilbaka
satt, och där med rest
wij heem till Staden
igen. och såldunda af lop
theane resan lijckeligen
och wäl.

Den 14 Martii

När såsom wij
skulle draga ut till
Carlberg tå stieka=
de Mamma uth
J. Marskalch till
at fråga Gouver=
neuren om det wo=
re hälsosamt till at
reesa uth eindan iags
hade Snuffwan.

Tå sade Gouverne-
ren, Nej. Tå sade
F. Marskalch, ma-
kan wäl fråga Docta-
ren. När nu Docta-
ne kommo up ons ~~tal~~
te meds Drotningen
tå sade Gouverneu-
ren till migs, Sy
Docterna säja åt
Drotningen at thet

intet hälsosamt till
at draga ut. Tå sprang
iagh mitt emellan them
och wiste hwarken
Dråtningen eller Doc=
terna hwads thet
skulle betyda. Tå sa=
de iagh, I förstår in=
tet eder på Doctare=
wäsendet om i säyen at
iagh intet skal resa ut.
Tå logo alla the som stodo
ther hoos. Der medh

gick resan fort till Car
berg och reste Dråtnin
gen intet then samma w
gen som hon plägade res
för ty Mamma behagan
de intet till at stiga up
för the stora trapporna,
uthan ook igenom trägår=
den. Sedan sågs iags på
Stuteriet, och tala=
de Drotningen meds Gou
Verneuren om Trägår=
den, I medler tids sprin
go min Sÿster och iags

en kring, och sedan dro=
jo wij samma afton
hemigen.

Den 15. Martii, när
som wij skulle resa ut
till Carlberg tå skicka=
de drotningen migh ut
till at fråga min Pappa=
mamma om hon wille
draga medh oß till Carl=
berg præcise äfter mål=
tiden! Tå fick iagh till
swars at Pappamamma

låter hälsa min Ma
ma och säja at han wi
le præcise efter målti-
den komma till henne.
Då iags nu kom tilbaka
igen, då sutto the lill m
tidz. När iags braehte
the tidningar åt min
Mamma, då sände Ma
ma efter måltiden migh
och min Syster till
min Pappamamma, för tr
hon hade låfwat till at

komma præcise efter mål=
tiden på wår sida. Då
nu Pappamamma kom fram
war min Mamma på
andra wägen åt Pappa=
mammas logementer.
När nu min Mamma fink
höra thet, wände hon
sigh om, och togh Pappa=
mamma wids handen och
sedan giek resan fort.
Men innan wij drogo
in i huset Carlberg, dro=
go wij i Pommerantz=

huset, och innan wij
woro så långt komne och
doch på wägen lijt åt,
då befalte min Man
ma at fruentimbret
skulle stiga utur wag
nen och gå, förtij trä
gården war intet så
stor at så monge wag=
nar kunde ther komma
fram. Sedan reste
wij till huset och the
blefwe wij in till thes
min Pappa kom med
Prins Fridrich lijt.

Tå giek Pappa uth
i trägården medh ho=
nom, och sedan thu ha=
de spaßeratuth, tå åt
alla the som ther till
städz woro förutan drot=
ningens Kruentimber och
Cavaillererne, och
litet ther efter drogh
Pappa förut medh Pr.
Fridrich tilbaka igen.
Och sedan reste iagh mz
min Sÿster och min

Pappamamma, och min
Mamma hem till
Stocholm igen x.

Den 21 Aprilis.

När wij nu skulle r
sa till Carlberg

119. 1.

jou

120. 121.

journal

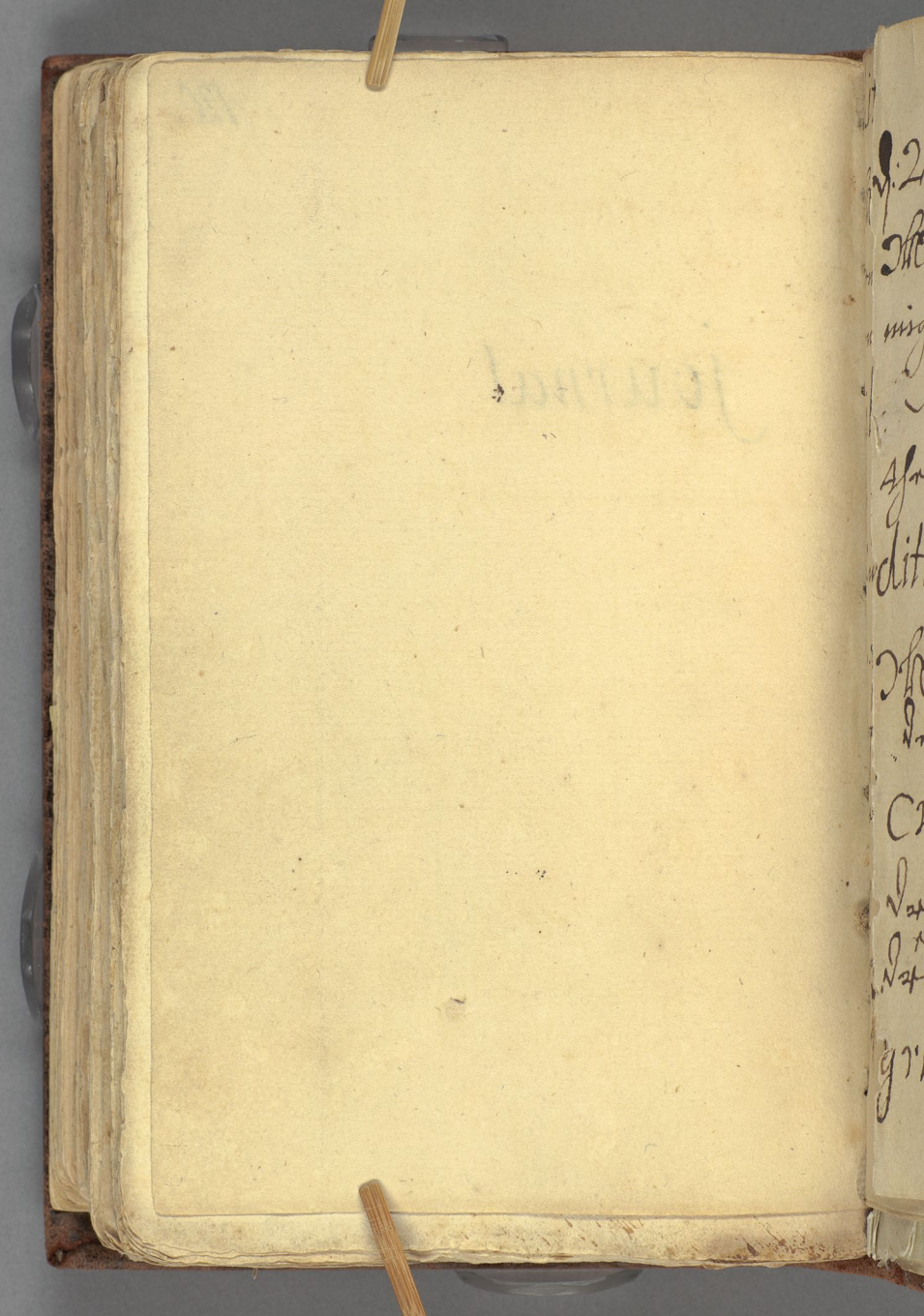

A.o 1692

d. 2. Marti. förärade hennes
Mäy.t min aldrath.ste Frumoder
mig een plånebock i hwilken
war ett Calendarium för
thet förriga ååret 1691.

dito. fik iag utaf hennes
Mäy.t min aldrath.ste Frumo=
der twenne rödfergade
Cristal glas, thet ena till at
drieka utur: Men thet an=
dra ~~upfylt~~ eeflaska upfylt med.s L'eau d'Hon=
grie.

d. 3. Martii. fick iagh utaf
hennes Mayt. min aldrahste
Krumoder een turkisk ba=
dare, giorder utaf guld och
Amaillerader, i hwilken är
ren balsombössa när man
honom öpnar i weka lif=
wet.
d. 4. dito. ritade Stuart för
migh een pikenerare, och een
mousqueterare på förbe=
mälte plånbok hwilka iagh
på ett löst papper för sökte
at efter rita.

dito. fick iags utaf hennes
Mayt min aldrahst Frumoder
een knif med guld inlagd och
een ring utaf een oäkta rubin.
dito. fick iags min fråßa för
än thet plägar wara want,
nämbligen klåckan litet för
12. på min goda dags, hwar
uppå iag litet Såf, och sedan
litet ther efter. Swettades
iag. Men Docterna sade
thetta wara dubbel Tertian,
och skola komma igen klåkan 9.

om afton.

dito. kom elden löss i gången
som går åt stallet. Men blef
dock likwäl strax utslärkt.

dito. blef sant thet Docter-
na hade sagt, nembligen at
febern skulle komma klåeka
9. om aftonigen.

d. 5. dito. fick iags utaf Hen-
nes Maÿt. min aldrach. Fr-
moder een Medaille utaf
guldsmed foderaille, på hwilken
Medaille stod på ena sidan
een karl som satt till häst

och stark een drake till
dödz med ett spiut, hwar
utöfwer stodes skrifwit.

Carolus. XI. Rex. Sueco=
(Eques) (illissimi) (inis) (helidis)
rum. Nob. Ord. Perisc. (29. maji 1611.)
(uratus)
inaug. Men på andra
sidan ett band, på hwilket
band hang på både sidårna
ett par inbundna X och een
krona öfwer hwardera inbun=
dna X, i hwilket band stod
skrifwit Honi. Soit. qui Mal. y.
pense. och utom thetta een
krantz, på hwilken krantz

hang samma, karl om hwilken
iags litet till förende skrif
wit haf wer; utom hwil
ken krantz stod skrif wit:
Concordia regum salus
populorum.
dito. gaf Captain Wil=
helm sinckler migh gönon
Stuart bref utaf Öf=
werst Macklier.
dito lade. iags alla the
saker som iags haf wer
i thenna bok upskrif wit

i mitt skåp.

d. 11. dito fick iags utaf
Hennes Maÿt. min aldrakste
Prumoder 8. fiärendels Du=
cater.

d. 23. dito fick urmaka=
ren een Ducat eftersåsom
han öpnade een klåcka för
migh.

d. 25. dito fick iags utaf
min kammar page Olof
Stiärnhöck. een plånebok.

d. 2. April fick urmaka
ren en Ducat för thet
at han lagade min klåcka

d. 4. dito fick en dalkarl
en Ducat för ennÿs en
knif och ett par strumpe=
band.

d. 8. April. slap iag min
fråßa första gången sedan iags
hade andra fallit in igen
dito fick iag utaf hen ed
Maÿ.t min aldra h.ste Fru
der ett Conterfei i Minn

tur och utaf furstinan #
een Snuftobacks dos
dito fick Jahan liktenberg
. witarmstyke för thet
t han hade köpt ornspäna åt
alle.
. 9. dito slap iagh min fråßa
andra gången och fick een
visit utaf Benselius på
hwilken dag regnade för=
sta gången i thetta året.
d. 11. dito. Hwar thet fur
stinnans födelsedagh på
hwilkendag Monsieur.

fordn. adm. Hertiginnan af Holstein-
Gottorp, som då var i Stockh.

Cronhielm bättappade
een deament.
d. 12 dito begynte iagh
at skrifwa thet som stodi
min plånebok på papper.
d. 13. dito continuerade
iagh medh thett samma.
d. 14. dito. skref iagh ren
twenne Copier utur m
archiuo.
d. 15. dito. sågh iagh uppo
een karl som hade een häs
och ett par hundar på hw
ken dagh iagh gik förstagån
gen utur min kammar.

dito fick iagh utaf kong=
lig Råd Greffwe
Wrede ett model på sal=
bergs gruwan.
dito skref iagh een Copia
ren twilken. wi
then sidsta i mitt archiuo
som behöfdes skrif was
ren.
d. 16. dito war kon=
glig Råds Greffwe
Wrede sielf åp oßmigh
efter så som d. 15. dito.
brackte hans Son åp
till mig salbergs gruf wan.

dito. reste Kungen
änkie dranningen fürstinan
P. Fredrik P. Hedvig
Sophia ut till arsnio
och sedan till ~~arsnalen~~ stöckelgalen
på hwilken dags iags
begynte at Vertera
mitt Journal på tyska
för fürstinnan,
dito skref iag rent ren
Disputation som iag
till förne hafwer gio
d. 17. dito hörde iags Pre
dikan i min Systers
P. Hedvig Sophias

mar.

d. 18. dito hade Stal=
nestar gösta hål till gäst
ß mig i min kammar.
dito efter middagen brand
åf håfmarskalkens hus
dito begynte med alfwa=
ren at Studera med
H. ——— Norden
hielm sedan iag haf=
wer kummit mig för
på nyt igen.

d. 19. dito. war thet
Hevig Morners och
Klas Ekeblas bröllåp
på slåttet i långa salen.

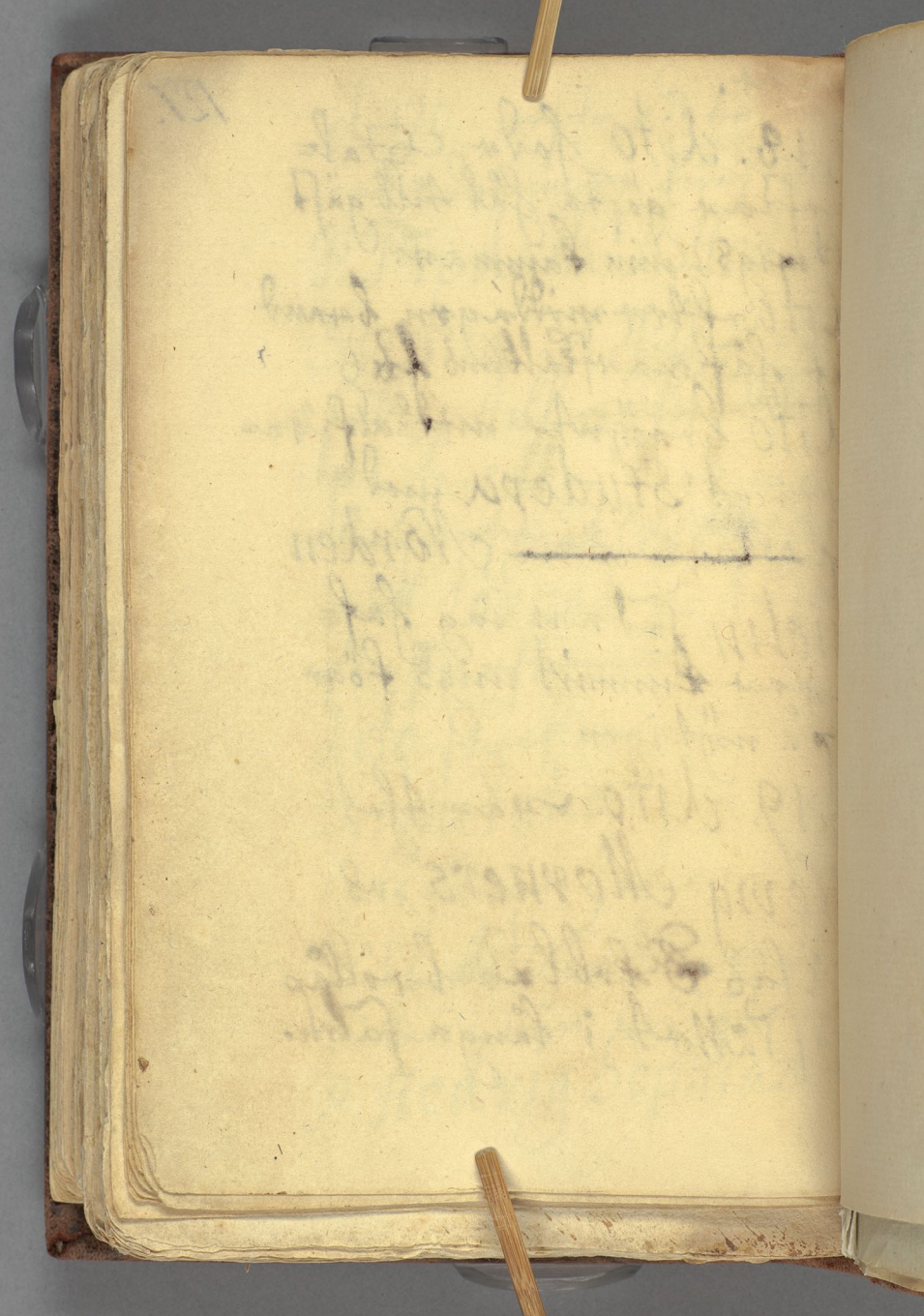

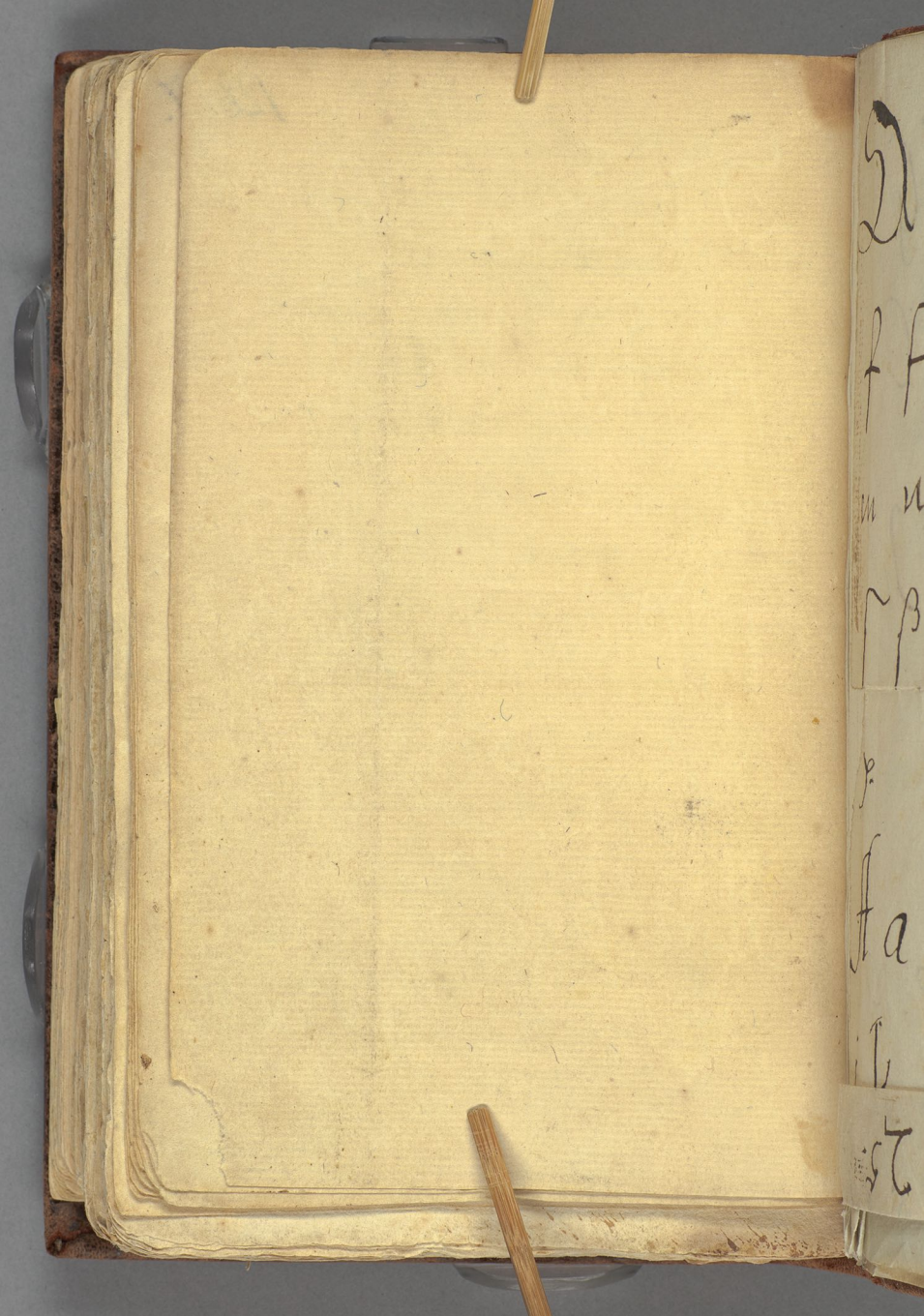

D a b c d e f

f A g h i k l

m n o p p q r r ſ

ſ ß ſ ſ t u v x y z

ꝑ å ä ö ÿ ꝑ

A a b c d e æ f g h

i k l m n o p p q

r ſ s t u v w x x y z

A B C D E F G

H I K L M N O

P Q R S T U V W

X Y Z.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18.

19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.

Ich bin jung gewesen, und alt
worden, und habe noch nie gesa-
hen den Gerechten verlassen,
oder seinen Saamen nach brod
gehen.

Hedewig Sophie.

Stockholm den 6. Augusti A° 1687.

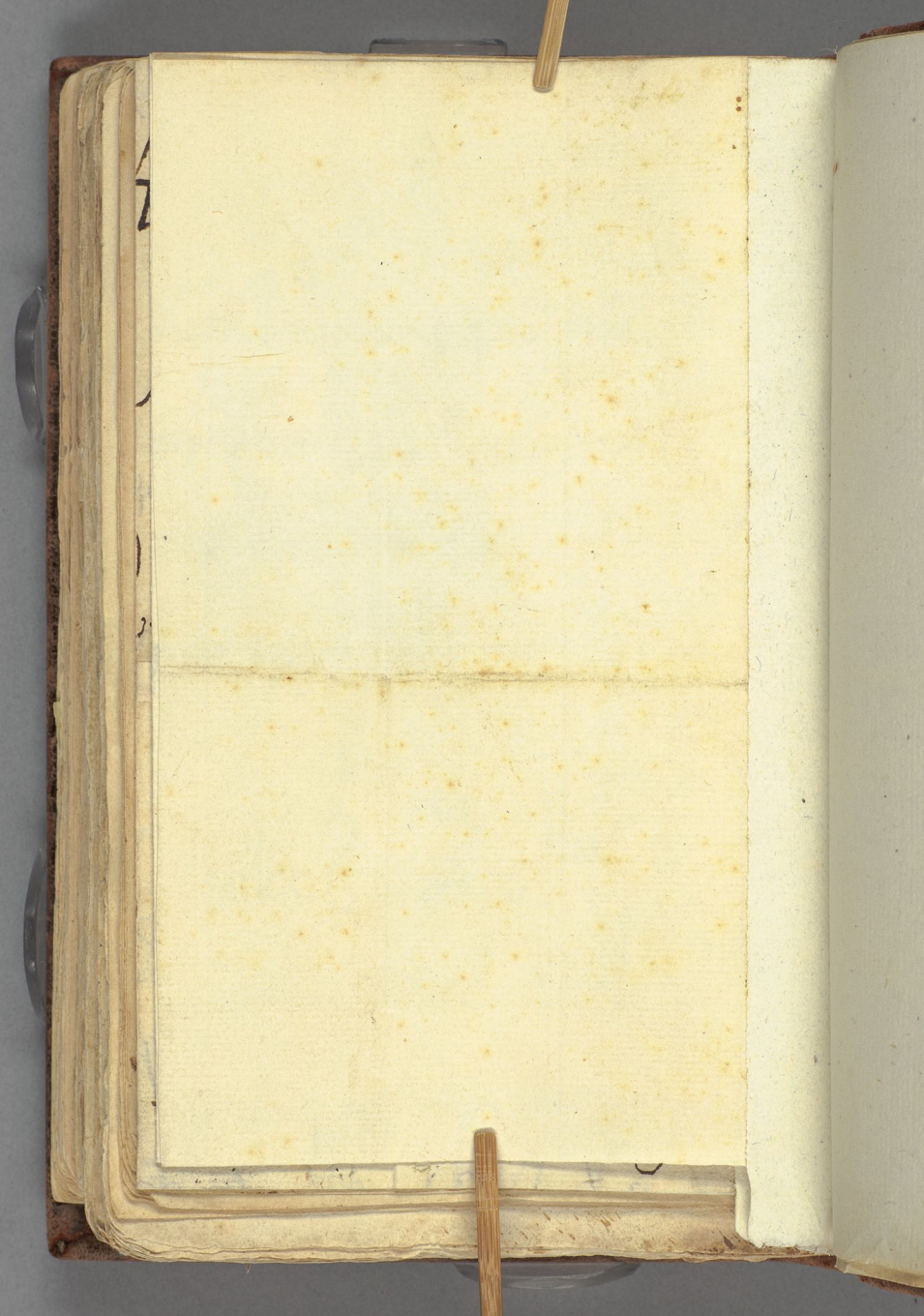

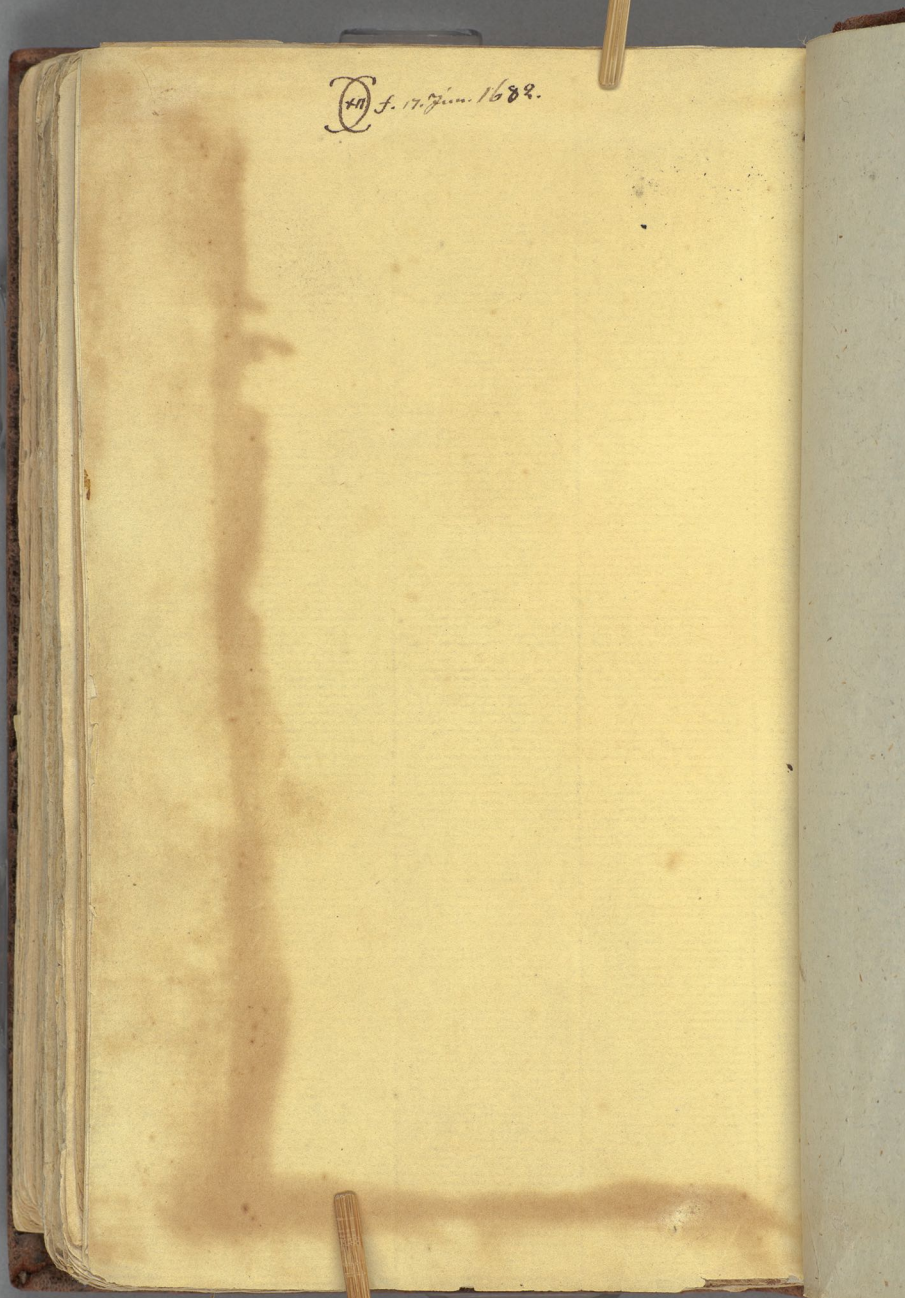

Ⓒ f. 17. Jun. 1682.

J. 12 Jun. 1688.

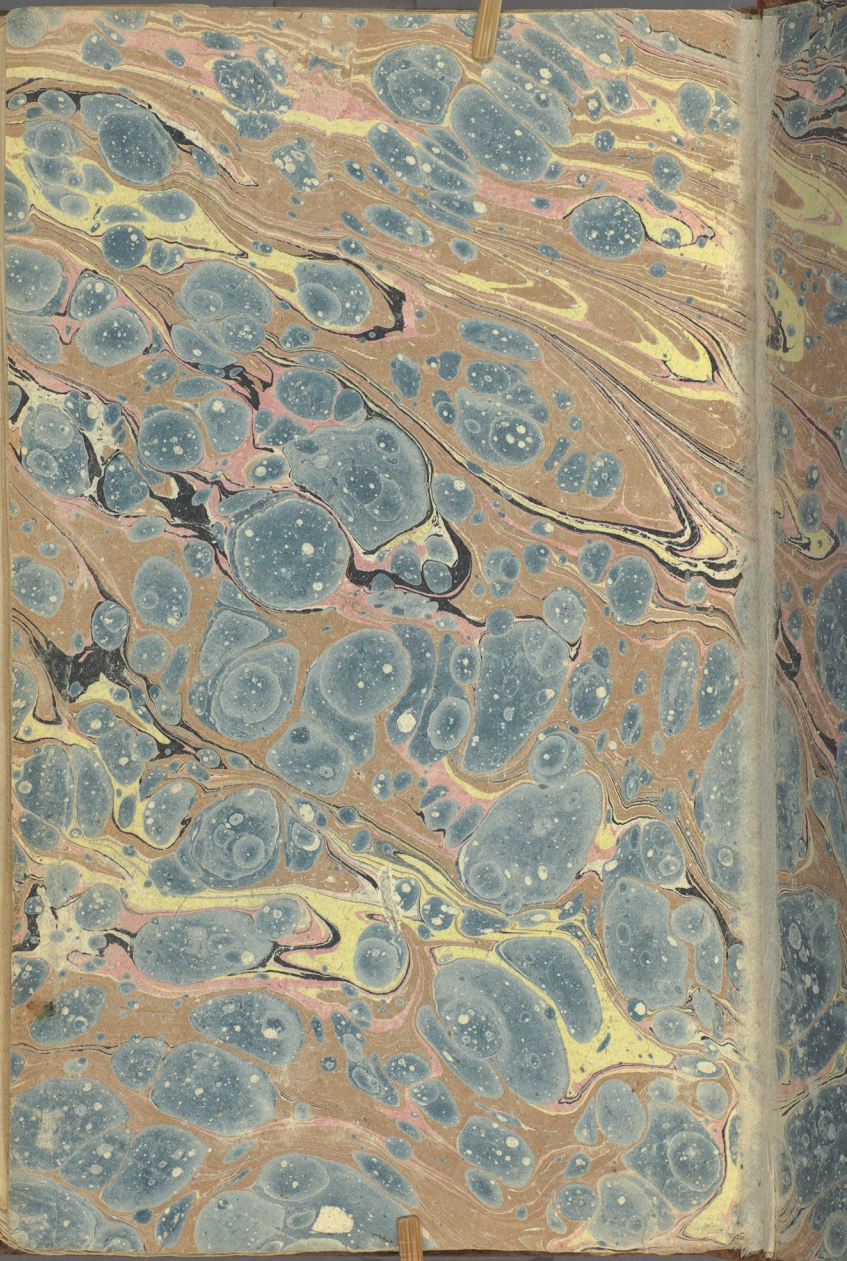

CARL XII.s
DAGBOK